

«ЎзРТХБ» АЖ Бошқарувининг
14.05.2018 йилдаги 142-сонли
баённомаси билан тасдиқланган

**Давлат харидлари бўйича махсус ахборот
портали оператори ходимлари учун
ОДОБ-АХЛОҚ ҚОИДАЛАРИ**

Тошкент 2018 йил

Мазкур давлат харидлари бўйича махсус ахборот портали оператори ходимлари учун одоб-ахлоқ Қоидалари (кейинги ўринларда - Қоидалар) Ўзбекистон Республикаси “Давлат харидлари тўғрисида”ги Қонунига мувофиқ ишлаб чиқилган ҳамда Ўзбекистон товар-хомашё биржаси (кейинги ўринларда - биржа) ходимларининг махсус ахборот портали оператори сифатида одоб-ахлоқ этикаси принципларини белгилайди.

I. Умумий қоидалар

1. Ушбу Қоидаларда қуйидаги термин ва таърифлардан фойдаланилади.

биржа имиджи – мижозлар, ҳамкорлар ва жамоатнинг биржа обрўси, кўрсатаётган хизматлари сифати, таниқлилиги, бизнес обрўси, ишончилиги, ҳамкорларига, ахборотлар очиқлилигига, бизнес фаолликка нисбатан содиқлиги ҳақидаги тасавури;

мижоз – давлат харидлари бўйича электрон савдоларда давлат буюртмачиси, иштирокчи ва ижрочи сифатида қатнашувчи шахслар;

биржа имиджига зарар етказиш – ёзма ёки оғзаки равишда ҳақиқатга мос келмайдиган, биржа фаолияти ёки биржа ходимлари ҳақидаги ёлгон ва обрўсини туширувчи маълумотларни тарқатиш, шу билан бир қаторда жамоа фикрига салбий таъсир кўрсатувчи маълумотларни ижтимоий тармоқлар орқали тарқатиш;

махсус ахборот портали оператори - давлат харидларининг субъектларига харид қилиш тартиб-таомилларини ташкил этиш ва ўтказиш, махсус ахборот порталига эълонларни, буюртманомаларни ҳамда давлат харидлари ва уларнинг яқунлари тўғрисидаги бошқа ахборотни жойлаштириш билан боғлиқ хизматлар кўрсатувчи махсус ваколатли юридик шахс;

одоб-ахлоқ қоидалари принциплари – биржа ходимлари томонидан бажарилиш мажбурий бўлган, уларнинг ноҳалол ҳатти-ҳаракатлардан асрайдиган шахсий ва профессионал ҳатти-ҳаракатлари нормалари йиғиндиси;

коррупцияга қарши одоб-ахлоқ стандартлари – коррупцион вазиятлар ва уларнинг оқибатларини енгиш ва бартараф этишга қаратилган ҳаракат ва чоралар рўйхатини ўз ичига олган қоидалар;

биржа ходими - биржа билан меҳнат шартномаси ёки фуқаролик-шартномасини тузган биржа ишчиси.

2. Ушбу Қоидаларда белгиланган талаблар барча биржа ходимлари фаолияти ва/ёки ўзаро, мижозлар ва бошқа шахслар билан муносабатларда риоя этишлари учун мажбурийдир.

3. Ушбу Қоидаларнинг асосий мақсади ва вазифалари қуйидагилардан иборат:

электрон давлат харидларида қулай ва ишчанлик муҳитини яратиш;

биржа ходимлари томонидан одоб-ахлоқ қоидалари принципларининг бир хилда ва тўғри қўлланилишини таъминлаш;

одоб-ахлоқ қоидалари принциплари, мижозларнинг ҳуқуқлари бузилишини бартараф этиш, биржанинг ишчанлик обрўси ва мулкига, мижозларга зарар етказилишини олдини олиш;

коррупцияга қарши одоб-ахлоқ стандартларини шакллантириш.

4. Биржанинг органлари ва мансабдор шахслари корпоратив одоб-ахлоқ ва касб этикаси нормалари бузилиши, шунингдек бундай қонунбузилишларга йўл қўйилишининг сабаблари ва шароитларини аниқлаш, уларни олдини олишга қаратилган тадбирларни ишлаб чиқадилар ва амалга оширадилар.

II. Одоб-ахлоқ қоидалари принциплари

5. Одоб-ахлоқ қоидалари принциплари вужудга келган энг яхши амалиёт ва иш муомаласи одатларининг асосий принципларини ўз ичига олади.

6. Одоб-ахлоқ қоидалари асосий принциплари қуйидагилардир:
одоб-ахлоқ қоидаларининг очиқлиги, ошкоралиги ва оммавийлиги;
ўзаро муносабатларда ишонч, ҳалоллик ва тўғрилиқ;
иш амалиётда ва коррупцияга қарши одоб-ахлоқ стандартларини қўллашда қонунларга сўзсиз риоя этиш;
иштирокчиларнинг касбий маҳорати;
ахборотнинг очиқлиги;
сабрлик, бағрикенглик ва ўзаро муносабатларда юкори маданият.

7. Иштирокчилар ўзларининг кунлик фаолиятларида Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатларига қатъий ва сўзсиз риоя этишлари шарт. Ҳеч қандай фавқулодда ва бошқа алоҳида ҳолатлар, норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда белгиланган қоидалар бузилганлигини оқлаш учун асос бўла олмайди.

Биржа ходими, бошқа биржа ходими томонидан Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари ёки биржанинг ички ҳужжатлари беҳосдан бузилганлиги ёки бузилиши мумкинлиги маълум бўлиб қолган ҳолларда, бундай биржа ходими қонунни бузган биржа ходими унинг ҳаракатлари билан қонун ҳужжатлари бузилаётганлиги ва унинг оқибатлари ҳақида маълум қилиши шарт.

Биржа ходими, бошқа биржа ходимининг Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари ёки биржанинг ички ҳужжатларини бузиш нияти ҳақида маълум бўлиб қолган ҳолларда, бундай биржа ходими қонун ҳужжатлари бузилишинининг олдини олиш бўйича, шу жумладан қонун ҳужжатларига риоя этилиши устидан назорат амалга оширувчи биржа ходимларини хабардор қилиш орқали барча чораларни кўриши шарт.

8. Манфаатлар тўқнашуви пайтида ходимнинг ўз хизмат вазифасидан ноқонуний фойдаланган ҳолда, ўзи учун ва у томонидан манфаати бевосита ёки билвосита ҳимоя қилинаётган бошқа шахслар, корхона, муассасалар учун ғаразли фойда ва (ёки) имтиёз олиш мақсадида шарт-шароитлар яратишга қаратилган ҳаракати ёки ҳаракатсизлиги, ушбу Қоидаларга нисбатан коррупцион хавfli ҳаракат ҳисобланади.

Ходим, у қандай лавозимни эгаллашидан қатъий назар, коррупцион вазиятлар ва уларнинг оқибатларини бартараф этиш ва енгиб ўтишга қаратилган коррупцияга қарши барча чораларни кўриши лозим.

Коррупцион ҳуқуқбузарликлар содир этишга ҳаракат қилишга оғдириш учун бирор-бир шахслар томонидан унга мурожаат қилинган барча ҳолларда, бу тўғрида ўзининг бевосита раҳбарига ёки биржа раҳбариятига дарҳол ахборот бериш, ходимнинг маънавий бурчи ҳисобланади.

Ходимда коррупцияга қарши одоб-ахлоқ кўникмаларининг шакллантириш зарурати, унга ўзига нисбатан онгли равишда ахлоқий мажбуриятлар, чеклашлар ва тақиқлар қўйилишини назарда тутати.

Ходимнинг маънавий поклиги, виждонини сотмаслиги, биржа манфаатларига ва хизмат вазифасига содиқлиги, коррупцияга қарши касб – этика ва одоб-ахлоқ стандартларининг асосини ташкил этади.

9. Биржа ходимлари мижозлар билан муносабатларда тенглик принципига риоя этишлари, бошқаларга нисбатан афзал муносабатларни ва камситилиш ҳолатларини юзага келишига йўл қўймасликлари керак.

10. Биржа ходимлари ўз фаолиятини амалга оширишда биржа имиджига зарар етказиши мумкин бўлган қарама-қаршиликларга йўл қўймасликлари шарт.

11. Қуйидагилар манфаатлар тўқнашувининг шартлари ҳисобланади:
биржа ходимининг манфаатдорлиги унинг ўзига юклатилган вазифаларни объектив бажаришига таъсир этади ёки таъсир этиши мумкин;

биржа ходимининг манфаатдорлиги мижознинг (мижозларнинг) қонуний манфаатларига қарши келади ва у бундай қонуний манфаатларга зарар етказишга кодир бўлади.

12. Манфаатлар тўқнашувининг олдини олиш учун биржа ходимлари:
бирор-бир мижозга бошқасига зарар етказган ҳолда имтиёз беришга;
мижозларга хизмат кўрсатиш пайтида бирор-бир сабаб ёки асос билан уларни камситишга;

электрон давлат харидларида иштирок этишга;
тижорат соҳасида мижозлар билан шартномавий муносабатга киришишга ҳақли эмас.

13. Биржа мижозларга хизмат кўрсатишда барча мижозлар учун хизмат кўрсатиш шартларининг бир хил бўлишини таъминлаши лозим.

14. Ахборотнинг очиклиги, биржа фаолиятининг асосий принципларидан бири ҳисобланади. Биржада ахборотнинг очиклиги биржа тижорат ва хизмат сирини бўйичагина чекланиши мумкин.

15. Биржа ходимлари хизмат (профессионал) вазифаларини бажаришлари вақтида, ўзларига маълум бўлиб қолган махфий ахборотни сир сақланиши бўйича барча чораларни кўришлари шарт.

Биржанинг ёки мижозларнинг хизмат ёки тижорат сирларига оид махфий маълумотлари (ушбу маълумотлар эгасининг ёзма розилигини олмасдан туриб) ошкор этилиши ёки учинчи шахсларга ҳақ эвазига ёки текинга берилиши таъқиқланади.

16. Биржа ходимини ҳақорат қилиш, биржа ва мижознинг ишчанлик фаолияти ва имиджига зарар етказиши мумкин бўлган, ёлғон маълумот ва миш-миш тарқатишга, фактларни манипуляция қилишга, тухмат ва уйдирмаларни тарқатишга йўл қўйилмайди.

17. Биржа ходимлари бошқаларнинг дунёқараши, турмуш тарзи, одоб-ахлоқи ва удумлари, жинси, миллати, диний эътиқодидан қатъий назар, уларга нисбатан сабрли бўлишлари шарт. Улар бошқаларнинг ўз дунёқараши билан яшаш ва ўзига хос маданий қадриятларга хизмат қилиш, ўз фикрини билдириш,

Ўзига хос хусусиятларини намоён қилиш ҳуқуқини ҳис этадилар ва уларни кадрлайдилар, бошқа маданиятларни тушунадилар ва ҳурмат қиладилар.

Биржа ходимлари профессионал фаолиятларида ўзларининг одоб-ахлоқлари ва ташқи кўринишлари билан жамиятда шаклланган маданият ва урф-одат нормаларига эътиборсиз бўлишдан ва ҳурматсизлик қилишдан тийилишлари шарт.

18. Биржа ходимлари мулоқотларда ўзаро ҳурмат кўрсатишга ва сабрли бўлишга мажбурдирлар. Меъёрий бўлмаган лексика, кўрқитиш ва ҳақоратлардан фойдаланиш қатъий тақиқланади.

III. Манфаатлар тўқнашуви ва улар олдини олиш чора-тадбирлари

19. Биржа ходимлари ўз хизмат вазифасини бажариш давомида биржа имиджига зарар етказувчи манфаатлар тўқнашувига олиб келувчи шахсий ғаразга йўл қўймасликлари шарт.

Манфаатларнинг тўқнашувини, ходимнинг номига маънавий зарар етказиши мумкин бўлган ҳамда хизмат вазифаси ва шахсий ғаразли манфаатлар ўртасидаги қарама-қаршилик ташкил этади.

Ходим ёки у хизмат ёки бошқа норасмий муносабатлар билан боғлиқ бўлган шахслар учун ҳар қандай шаклдаги фойда олиш имконияти, ходимнинг шахсий ғаразли манфаати деб ҳисобланади.

Қонунда белгиланган ҳолларда ташқари, ходимлар томонидан совға, мукофот олиш ёки бериш, шунингдек турли мулозамат, хизматлар кўрсатиш (кейинги ўринларда - совғалар деб юритилади), этика жиҳатидан ноаниқ вазиятларни келтириб чиқариши, манфаатлар қарама-қаршилигини юзага келтириши мумкин.

Ходим совға олиш ёки беришда, совға берган (олган) шахсга нисбатан тобе ҳолатга тушиб қолади, бу эса коррупцияга қарши одоб-ахлоқ стандартларига зид ҳисобланади.

Қабул қилган қариндошлик, юртдошлик, ўртоқлик муносабатлари юзасидан совғалар олиш (топшириш), манфаатлар тўқнашувини келтириб чиқармаслиги керак.

20. Биржа ходими манфаатлар тўқнашуви юзага келмаслиги учун куйидагиларга риоя этиши керак:

манфаатлар қарама-қаршилишини юзага келиши учун сабаб бўлиши мумкин бўлган, олиниши лозим бўлмаган фойдани олишдан воз кечиш;

юзага келган ёки келиш хавфи бўлган манфаатлар тўқнашуви ҳақида ўзининг бевосита бошлиғига хабар бериш;

гумонли, обрўсизлантириши мумкин бўлган шахсий муносабатларга чек қўйиш;

коррупцияга қарши курашиш ва ҳар қандай даражадаги коррупционерларини фош қилиш;

манфаатлар қарама-қаршилигининг салбий оқибатларини енгиш бўйича чоралар кўриш.

21. Ходимнинг даромадлар, мол-мулк ва мулкый характердаги мажбурияти бўйича маълумотлар беришдан бош тортиши, унинг ишончсиз ходим сифатида баҳолаш билан бирга, бу ҳолат манфаатлар тўқнашувини келиб чиқиши учун муҳим шарт ҳисобланади.

IV. Биржа ходимларининг касбий тайёргарлигини текшириш тартиб-таомиллари ва унга доир талаблар

22. Биржа ўз ходимларининг юқори профессионал даража ва малакага эга бўлишларини таъминлашлари, ўз ходимларининг малакаси ва профессионал даражасини ошириш, ҳамда малака ва профессионал тайёргарлигини текшириш бўйича барча чораларни кўриши шарт.

23. Биржа ходимлари ўз лавозим мажбуриятларини виждонан бажаришлари, ўз ташкилотларига содиқ бўлишлари, уни ривожлантиришга, ишчанлик обрўсини оширишга кўмаклашишлари шарт.

24. Биржа ўз ходимларининг лавозим мажбуриятларини нормал бажаришлари ҳамда доимий равишда уларнинг профессионал тайёргарлиги ва малакасини ошириш борасида, шунингдек уларни оргтехника, маълумот ва ўқув-методик нашрлар, норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, биржа ҳужжатларни ва бошқа зарур материаллар билан таъминлаш борасида тегишли чораларини кўришлари шарт.

V. Инсофсиз ҳаракатлар

25. Биржа фаолиятининг ҳалол бажарилишини таъминлашга, шунингдек биржа ходимларининг ҳуқуқлари, манфаатлари ва ишчанлик обрўсини ҳимоя қилишга қаратилган, мазкур Қоидалар билан белгиланган нормалар ва биржанинг бошқа ички ҳужжатлари ҳамда одоб-ахлоқ қоидалари принципларининг бузилишига олиб келадиган ҳаракатлар инсофсиз деб ҳисобланади.

26. Инсофсиз ҳаракатни (одоб-ахлоқни) содир этиш ва ушбу Қоидаларни бузишда айбдор бўлган биржа ходимига нисбатан “ЎзРТХБ” АЖнинг ички меҳнат тартиби Қоидалари ҳамда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексига мувофиқ интизомий жазо чоралари қўлланилади.

VI. Яқуний қоидалар

27. Мазкур Қоидалар биржа Бошқаруви томонидан тасдиқланган ва биржа сайтида эълон қилинган пайтдан бошлаб кучга киради.